

**Мойсеєнко Н. Г.**, канд. філол. наук, доц.,  
*Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова,*  
*Україна*

## **СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

На сучасному етапі розвитку людського суспільства однією із найважливіших проблем є проблема міжкультурної комунікації. Наш час характеризується стрімким розвитком міжнародних економічних, культурних та міжособистісних контактів. Це обумовлено процесом глобалізації. Нагальною необхідністю стає проблема розвитку комунікативної компетенції особистості, яка насамперед базується на оволодінні іноземною мовою. Тому особливої актуальності набуває вивчення іноземних мов та особлива увага приділяється дидактичним принципам викладання іноземних мов.

Сьогодні класичні університети готують фахівців з іноземної філології, націлених на перекладацьку діяльність та на роботу викладачем. Вищий навчальний заклад має здійснити підготовку таких спеціалістів у руслі формування як професійних навичок, так і комунікативної компетенції.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти виділяють дві сторони такої компетенції: знання та уміння, вони відносять до комунікативної компетенції мовну компетенцію, соціолінгвістичну компетенцію та прагматичну компетенцію [1]. Отже, наведені вище компетенції мають як теоретичну основу, так і стратегічну спрямованість.

У цьому ракурсі ефективна комунікативна діяльність особистості залежить як від ступеня оволодіння самою іноземною мовою, так і від ступеня її долучення до культури народу, мова якого вивчається. Така особистість у 1989 році була названа Ю. Н. Карауловим «вторинною мовною особистістю» [2]. І. І. Халєєва оцінює формування вторинної мовної особистості як одну із головних цілей навчання іноземній мові і розглядає його у тісному зв'язку із прищепленням тому, хто навчається, особливої перцептивної здібності осягати іншу ментальність, іншу стратегію і тактику життя, а тому й інший спосіб осмислення інформації, що охоплює всі сторони цього життя [3]. Отже, вторинна мовна особистість – це людина, яка на високому рівні оволоділа комунікативною компетенцією.

У нашому дослідженні ми характеризуємо вторинну мовну особистість як індивіда, який повною мірою оволодів іншомовною комунікативною компетенцією, адекватно сприймає лінгвістичний та екстралінгвістичний контексти, що має відображення відповідно до ситуації мовленнєвій та поведінковій реакціях, тобто це така людини, яка повністю опанувала мовну та концептуальну картину світу іншомовної спільноти.

Вторинна мовна особистість вважається сформованою за умови спроможності людини спілкуватися на міжкультурному рівні, яка забезпечується оволодінням «мовною картиною світу» носіїв певної мови та їх «глобальною (концептуальною) картиною світу».

Вторинна мовна особистість викладача іноземної мови має бути сформована на достатньо високому рівні, який дозволить ефективно керувати процесом розвитку необхідних комунікативних навичок їх учнів. Також не менш важливо сформувати у такого фахівця певний дидактичний підхід до передачі своїх компетенцій.

Крім того, на сучасному етапі глобальної взаємодії та культурного розмаїття нашої планети постає необхідність формування такої особистості, що буде спроможною ефективно адаптуватися до нових умов існування у світі, що швидко змінюються. Вирішення цього завдання потребує виховання людини із новою ментальністю, яка їй дозволить успішно самовизначатись у нових життєвих ситуаціях, гнучко пристосовуватися до них, долати проблеми, деколи навіть змінювати характер професійної діяльності. Все це потребує від особистості уміння самостійно ставити перед собою освітні задачі та спроможність вирішувати їх. Сучасна людина має бути відкрита для самоосвіти та оволодіння новими професіями. З огляду на це здається доцільним спрямовувати студентів на критично-аналітичний підхід до своєї особистості загалом і, зокрема, у процесі розвитку здатності до міжкультурного, іншомовного спілкування. Саме у вищій школі майбутній викладач іноземної мови може отримати необхідні навички до такої діяльності, він має чітко вміти визначити характеристики ідеальної вторинної мовної особистості і побудувати алгоритм роботи для подолання дистанції між ідеалом та рівнем сформованості своїх власних якостей як вторинної мовної особистості.

На наш погляд, реалізація педагогічної моделі формування вторинної мовної особистості викладача іноземної мови в класичному університеті може проходити успішно і має брати до уваги особливості вербально-семантичного коду мови, що вивчається. Від цього можуть залежати дидактичні стратегії. Також ми вважаємо ефективним та інтенсифікуючим засобом оволодіння культурою іншомовної спільноти проведення на дослідницькому етапі навчально-виховного процесу при формуванні вторинної мовної особистості співставлення культур, рідної, української, та культури народу, мова якого вивчається. Ми також пропонуємо синхронізувати процеси розвитку мовної, соціокультурної та прагматичної компетенцій на основі використання спеціально розроблених навчальних матеріалів.

### Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 125 с.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. Москва: Издательство ЛКИ, 2010. 264 с.
3. Халеева И. И. Вторичная языковая личность как реципиент инофонного текста. *Язык-система. Язык-текст. Язык-способность*: сб. науч. трудов. Москва, 1995. С. 277–290.

**Остапенко Ю. А.**, здобувач вищої освіти,  
*КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,*  
 Україна.  
*Науковий керівник – Кузнєцова Н. В.*, канд. пед. наук, доц.,  
*КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,*  
 Україна

### ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ

Право на рівний доступ до якісної освіти є невід’ємним правом кожної дитини, закріпленим у головному нормативному акті України – Конституції та інших законодавчих документах.

Мета публікації – розглянути основні риси роботи асистента вчителя в інклюзивному класі.

У більшості країн, де розробляється та впроваджується інклюзивна освіта, асистенти вчителів визначаються як люди, які пройшли підготовку в певній галузі для роботи під керівництвом особи, яка закінчила професійну підготовку. В контексті інклюзивного навчального закладу – це люди, які пройшли навчання з педагогіки / інклюзивної освіти та працюють під керівництвом викладача і звітують перед керівником навчального закладу [1, с. 23].

Асистент вчителя – це особлива посада педагога, яка забезпечує розробку індивідуальних освітніх програм для учнів та супроводжує процес індивідуального навчання в школі, позакласну систему та системи подальшої освіти [2].

Роль асистентів учителів в інклюзивному класі надзвичайно важлива для підтримки вчителя та дітей, включно з дітьми з особливими навчальними потребами. Асистент вчителя здійснює:

- допомогу вчителям в організації, підтримці та реалізації навчального процесу;